Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

3 päivänä lokakuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Asetus (EU) N:o 1215/2012 – 17 artiklan 1 kohta – Toimivalta kuluttajasopimusta koskevissa asioissa – Käsite ”kuluttaja” – Luonnollinen henkilö, joka suorittaa liiketoimia kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla arvopaperivälitysyhtiön kautta – Asetus (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) – Direktiivi 2004/39/EY – Käsite ”yksityisasiakas”

Asiassa C–208/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Nejvyšší soud (ylin tuomioistuin, Tšekki) on esittänyt 13.3.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 23.3.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Jana Petruchová

vastaan

FIBO Group Holdings Limited,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen ja M. Safjan (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: yksikönpäällikkö M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 31.1.2019 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Jana Petruchová, edustajanaan M. Hostinský, advokát,

– FIBO Group Holdings Limited, edustajanaan J. Komárek, advokát,

– Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja J. Vláčil,

– Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Šimerdová ja M. Heller,

* Oikeudenkäyntikieli: tšekki.

kuultuaan julkisasiamiehen 11.4.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) 17 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Jana Petruchová ja FIBO Group Holdings Limited (jäljempänä FIBO) ja jossa on kyse Petruchován saaman voiton ja voiton, jonka hän olisi saanut, jos FIBO oli pannut hänen antamansa valuutan ostomääräyksen viipymättä täytäntöön, välisen erotuksen maksamista koskevasta vaatimuksesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 1215/2012

3 Asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 15, 16 ja 18 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(15) Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden olisi oltava hyvä, ja niiden olisi perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella. – –

(16) Moitteettoman lainkäytön helpottamiseksi tai tuomioistuimen ja riita-asian läheisen liittymän vuoksi olisi oltava vaihtoehtoisia toimivaltaperusteita vastaajan kotipaikan mukaan määräytyvän toimivaltaperusteen lisäksi. – –

– –

(18) Vakuutus-, kuluttaja- ja työsopimusten osalta heikompaa osapuolta olisi suojeltava tuomioistuimen toimivaltaa koskevilla säännöillä, jotka ovat hänen etujensa kannalta yleisiä sääntöjä suotuisammat.”

4 Asetuksen 17–19 artikla sisältyvät asetuksen II luvun 4 jaksoon, jonka otsikko on ”Toimivalta kuluttajasopimusta koskevissa asioissa”. Asetuksen 17 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Kun asia koskee henkilön, jäljempänä ’kuluttaja’, sellaista tarkoitusta varten tekemää sopimusta, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, tuomioistuimen toimivalta määräytyy tämän jakson säännösten mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 artiklan ja 7 artiklan 5 alakohdan soveltamista,

a) jos sopimus koskee irtaimen kauppaa ja hinta on suoritettava maksuerissä;

b) jos sopimus koskee lainaa, joka on maksettava takaisin erissä, tai muuta luottoa, joka on tarkoitettu irtaimen kaupan rahoittamiseen; tai

c) kaikissa muissa tapauksissa, jos sopimus on tehty sellaisen henkilön kanssa, joka harjoittaa kaupallista tai elinkeinotoimintaa siinä jäsenvaltiossa, jossa kuluttajalla on kotipaikka, tai joka millä keinoin tahansa suuntaa tällaista toimintaa kyseiseen jäsenvaltioon tai useisiin valtioihin kyseinen jäsenvaltio mukaan lukien, ja sopimus kuuluu kyseisen toiminnan piiriin.

– –

3. Tämän jakson säännöksiä ei sovelleta kuljetussopimuksiin, yhteishintaan tarjottavia kuljetus- ja majoituspalvelujen yhdistelmiä lukuun ottamatta.”

5 Asetuksen 18 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kuluttaja voi nostaa kanteen toista sopimuspuolta vastaan joko sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, jossa tällä sopimuspuolella on kotipaikka, tai toisen sopimuspuolen kotipaikasta riippumatta sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kuluttajalla on kotipaikka.”

6 Asetuksen N:o 1215/2012 19 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Tämän jakson säännöksistä voidaan poiketa ainoastaan sopimuksella,

1) joka tehdään riidan syntymisen jälkeen;

2) joka antaa kuluttajalle mahdollisuuden nostaa kanne muissa kuin tässä jaksossa tarkoitetuissa tuomioistuimissa; tai

3) jonka tekevät kuluttaja ja toinen sopimuspuoli, joista kummallakin on kotipaikka tai asuinpaikka sopimusta tehtäessä samassa jäsenvaltiossa, ja jossa annetaan toimivalta tuon jäsenvaltion tuomioistuimille, edellyttäen, että tällainen sopimus ei ole tuon jäsenvaltion lain vastainen.”

7 Asetuksen 25 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sopimukset ja määräykset trustin perustamista koskevassa asiakirjassa ovat vailla oikeusvaikutusta, jos ne ovat ristiriidassa 15, 19 tai 23 artiklan säännösten kanssa tai jos tuomioistuimet, joiden toimivalta on sopimuksella poissuljettu, ovat 24 artiklan mukaan yksinomaisesti toimivaltaisia.”

Rooma I -asetus

8 Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) (EYVL 2008, L 177, s. 6; jäljempänä Rooma I -asetus) 7, 28 ja 30 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(7) Tämän asetuksen aineellisen soveltamisalan ja säännösten olisi oltava yhdenmukaisia tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22 päivänä joulukuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 [(EYVL 2001, L 12, s. 1)] (Bryssel I) ja sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista 11 päivänä heinäkuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 864/2007 [(EUVL 2007, L 199, s. 40)] (Rooma II) kanssa.

– –

(28) On tärkeää varmistaa, että oikeudet ja velvollisuudet, jotka muodostavat rahoitusvälineen, eivät kuulu kuluttajasopimuksiin sovellettavan yleissäännön piiriin, sillä se voisi johtaa eri lakien soveltamiseen kuhunkin liikkeeseen laskettuun välineeseen ja siksi muuttaa niiden luonnetta ja estää niiden kaupankäynnin ja tarjoamisen paljoustavarana. – –

(30) Tässä asetuksessa rahoitusvälineillä ja siirtokelpoisilla arvopapereilla tarkoitetaan [rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY (EUVL 2004, L 145, s. 1)] 4 artiklassa tarkoitettuja välineitä ja arvopapereita."

9 Rooma I -asetuksen 1 artiklan, jonka otsikko on "Aineellinen soveltamisala", 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Tätä asetusta sovelletaan määrättäessä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia siviili- ja kauppaoikeuden alalla."

10 Asetuksen 6 artiklassa, jonka otsikkona on "Kuluttajasopimukset", säädetään seuraavaa:

"1. Sanotun rajoittamatta 5 ja 7 artiklan soveltamista, sopimukseen, jonka luonnollinen henkilö on sellaista tarkoitusta varten, jonka ei voida katsoa liittyvän hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa ("kuluttaja"), tehnyt toisen henkilön kanssa tämän harjoittaman elinkeino- tai ammattitoiminnan ("elinkeinonharjoittaja") yhteydessä, sovelletaan sen maan lakia, jossa kuluttajan asuinpaikka on, edellyttäen että elinkeinonharjoittaja

a) harjoittaa kaupallista tai ammattitoimintaansa maassa, jossa kuluttajan asuinpaikka on, tai

b) suuntaa millä tahansa tavalla tällaista toimintaa kyseiseen maahan tai useisiin maihin kyseinen maa mukaan lukien,

ja että sopimus kuuluu kyseisen toiminnan piiriin.

– –

4. Edellä olevia 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta

– –

d) oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka muodostavat rahoitusvälineen, sekä oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka ovat ehtoina siirtokelpoisten arvopaperien liikkeeseenlaskussa, yleisölle tehtävässä tarjouksessa tai julkisessa ostotarjouksessa taikka yhteissijoitusyritysten osuuksien merkinnässä ja lunastuksessa, siltä osin kuin nämä toimet eivät ole rahoituspalvelujen tarjontaa;

– –"

Direktiivi 2004/39

11 Direktiivin 2004/39 4 artiklan, jonka otsikko on "Henkilöt, joihin tätä direktiiviä sovelletaan", 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

"Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

(10) 'asiakkaalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolle sijoituspalveluyritys tarjoaa sijoitus- ja/tai oheispalveluja;

(11) ’ammattimaisella asiakkaalla" asiakasta, joka vastaa liitteessä II esitettyjä tunnusmerkkejä;

(12) ’yksityisasiakkaalla’ asiakasta, joka ei ole ammattimainen asiakas;

– –

(17) ’rahoitusvälineellä’ liitteessä I olevassa C osassa eriteltyjä välineitä;

– –”

12 Direktiivin 2004/39 liitteessä I olevan C osan otsikko oli ”Rahoitusvälineet”, ja siinä esitettiin luettelo tässä direktiivissä tarkoitetuista rahoitusvälineistä, joihin kuuluivat tämän osan 9 kohdassa hinnanerosopimukset (Financial Contracts for Differences).

13 Direktiivin 2004/39 liitteessä II olevassa I jaksossa, jonka otsikko oli ”Ammattimaisiksi katsotut asiakasryhmät”, täsmennettiin seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetuiksi ammattimaisiksi sijoittajiksi on katsottava kaikkien sijoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden osalta seuraavat:

”1. Yksiköt, joilla on oltava toimilupa tai joita on säänneltävä, jotta ne voivat toimia rahoitusmarkkinoilla. Jäljempänä esitetyn luettelon on katsottava käsittävän kaikki yksiköt, joilla on toimilupa harjoittaa mainituille yksiköille ominaista toimintaa – – :
   a) luottolaitokset
   b) sijoituspalveluyritykset
   c) muut toimiluvan saaneet tai säännellyt rahoituslaitokset

   – –

2. Suuryritykset, jotka täyttävät kaksi seuraavista kokovaatimuksista yhtiötasolla:

   – taseen loppusumma: 20 000 000 euroa,

   – nettoliikevaihto: 40 000 000 euroa,

   – omat varat: 2 000 000 euroa;

3. Kansalliset ja alueelliset hallitukset, valtionvelkaa hoitavat julkiset elimet, keskuspankit, kansainväliset ja monikansalliset yhteisöt, kuten Maailmanpankki, Kansainvälinen valuuttarahasto [(IMF)], Euroopan keskuspankki [(EKP)], Euroopan investointipankki [(EIP)] ja muut vastaavat kansainväliset organisaatiot.

4. Muut yhteisösijoittajat – –

Edellä mainittuja yksikköjä on pidettävä ammattimaisina sijoittajina. Niille on kuitenkin annettava mahdollisuus tulla pyynnöstä kohdelluksi ei-ammattimaisina sijoittajina, ja sijoituspalveluyritykset voivat tarjota niille kattavamman suojan. Jos sijoituspalveluyrityksen asiakas on edellä mainittu yritys, sijoituspalveluyrityksen on tiedotettava sille ennen palvelujen tarjoamista sijoituspalveluyrityksen saatavilla olevien tietojen perusteella, että asiakasta pidetään ammattimaisena sijoittajana ja kohdellaan sen mukaisesti, elleivät sijoituspalveluyritys ja asiakas toisin sovi. – –

– –”

14 Mainitun direktiivin liitteessä II olevaan II jaksoon, jonka otsikko oli ”Asiakkaat, joita voidaan pyynnöstä kohdella ammattimaisina sijoittajina”, sisältyi II.1 kohta, jonka otsikko oli ”Tunnistamisperusteet”. Tässä kohdassa säädettiin seuraavaa:

”– –

Sijoituspalveluyritysten on – – näin ollen voitava kohdella edellä mainittuja asiakkaita ammattimaisina sijoittajina edellyttäen, että jäljempänä mainitut asianmukaiset perusteet täyttyvät ja menettelyä noudatetaan. Näillä asiakkailla ei kuitenkaan voi olettaa olevan jaksossa I lueteltuihin ryhmiin verrattavissa olevaa markkinatietoa ja -kokemusta.

Luopuminen – – suojasta katsotaan päteväksi ainoastaan silloin, kun – – [on tehty] riittävän laaja arvio – –

– –

Edellä mainitussa arvioinnissa vähintään kahden seuraavista perusteista on täytyttävä:

– asiakas on toteuttanut huomattavan suuria liiketoimia kyseisillä markkinoilla keskimäärin 10 kertaa neljännesvuodessa viimeksi kuluneen neljän vuosineljänneksen aikana;

– asiakkaan rahoitusvälinesalkku, joka määritelmän mukaan sisältää käteistalletuksia ja rahoitusvälineitä, on arvoltaan yli 500 000 euroa;

– asiakas työskentelee tai on työskennellyt finanssialalla ammattimaisesti vähintään vuoden tehtävässä, joka edellyttää tietämystä suunnitelluista liiketoimista tai palveluista.”

Pääasian oikeusriita ja ennakkoratkaisukysymys

15 Petruchová asuu Tšekin tasavallan alueella. FIBO on Kyproksen oikeuden mukaan perustettu arvopaperivälitysyhtiö, joka toimii elinkeinonharjoittajana arvopaperialalla.

16 Petruchová teki 2.10.2014 FIBO:n kanssa etäsopimuksena puitesopimuksen (jäljempänä puitesopimus), jonka tarkoituksena oli mahdollistaa se, että hän voi tehdä liiketoimia kansainvälisillä FOREX-valuuttamarkkinoilla (Foreign Exchange) (jäljempänä FOREX-valuuttamarkkinat) tekemällä perusvaluutan osto- ja myyntitoimeksiantoja, jotka FIBO toteuttaisi online-muotoisen kaupankäyntiympäristön välityksellä.

17 Tätä tarkoitusta varten puitesopimuksen mukaan Petruchová ja FIBO ovat tehneet yksittäisiä ns. hinnanerosopimuksia, jotka ovat rahoitusvälineitä, joilla on tarkoitus saada voittoa perusvaluutan ostoon ja myyntiin sovellettavien valuuttakurssien erotuksesta suhteessa hintavaluuttaan.

18 Vaikka liiketoimia FOREX-valuuttamarkkinoilla voidaan toteuttaa omilla varoilla, Petruchová hyödynsi mahdollisuutta käydä kauppaa ns. lot-paketeilla, joissa yksi lot on arvoltaan 100 000 Yhdysvaltain dollaria (USD) (noin 88 000 euroa), käyttämällä niin kutsuttua vipuvaikutusta. Tämä mekanismi mahdollisti sen, että hän pystyi käymään kauppaa suuremmalla määrällä varoja kuin hänellä todellisuudessa oli käytössään. Kun Petruchová avasi position ostamalla perusvaluuttaa, hän otti lainan FIBO:lta, ja hän maksoi lainan takaisin sulkemalla positionsa perusvaluutan myynnillä.

19 Puitesopimuksen 30 lausekkeeseen sisältyvässä oikeuspaikkalausekkeessa määrättiin, että toimivaltaisia ovat Kyproksen tuomioistuimet.

20 Petruchová teki 3.10.2014 FIBO:n kanssa hinnanerosopimuksen, jonka nojalla hän antoi ostotoimeksiannon 35 lotin ostosta tietyllä vaihtokurssilla Japanin jeniin (JPY) nähden.

21 Koska FIBO:n kaupankäyntijärjestelmässä oli pitkä toimeksiantojen jono, Petruchován toimeksianto pantiin täytäntöön 16 sekunnin viiveellä, minä aikana valuuttakurssi USD/JPY vaihteli FOREX-valuuttamarkkinoilla. Tämän vuoksi FIBO:n Petruchován toimeksiannosta suorittama Yhdysvaltain dollareiden osto toteutettiin sellaisella vaihtokurssilla USD/JPY, joka poikkesi kurssista, jonka Petruchová oli hyväksynyt vahvistaessaan ostotoimeksiannon.

22 Petruchová katsoo, että jos hänen perusvaluuttaa koskeva ostotoimeksiantonsa olisi toteutettu ajoissa eikä viivästyneenä, hänen voittonsa olisi ollut kolme kertaa suurempi.

23 Näissä olosuhteissa Petruchová nosti 12.10.2015 kanteen Krajský soud v Ostravěssa (Ostravan maakunnallinen tuomioistuin, Tšekki) ja vetosi siihen, että FIBO on saanut perusteetonta etua.

24 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, Petruchová, joka katsoo olevansa asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kuluttaja, on saattanut asian kotipaikkansa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Hän katsoo myös, että kyseisen asetuksen 19 artiklan 1 alakohdan ja 25 artiklan 4 kohdan mukaisesti kuluttajan kanssa ennen riidan syntymistä tehty oikeuspaikkasopimus oli vaikutukseton.

25 Krajský soud v Ostravě jätti 29.9.2016 antamallaan päätöksellä Petruchován kanteen tutkimatta. Kyseinen tuomioistuin totesi, että puitesopimuksen 30 lausekkeeseen sisältyvä oikeuspaikkalauseke oli pätevä ja ettei sillä näin ollen ollut kansainvälistä toimivaltaa ratkaista sen käsiteltäväksi saatettua riita-asiaa. Kyseisen tuomioistuimen mukaan Petruchová ei ole asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kuluttaja, koska hän ei ollut tehnyt kyseessä olevaa hinnanerosopimusta omien yksityisten tarpeidensa täyttämiseksi, hänellä oli hinnanerosopimusten tekemisen edellyttämä riittävä tietämys ja asiantuntemus, hän oli tavoitellut voittoa ja häntä oli varoitettu hinnanerosopimuksiin liittyvistä riskeistä ja siitä, että ne eivät soveltuneet direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitetuille yksityisasiakkaille. Krajský soud v Ostravě katsoi toissijaisesti, että asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohtaa oli tulkittava samalla tavalla kuin Rooma I -asetuksen 6 artiklaa lainvalintaa ja kansainvälisiä toimivaltasäännöksiä koskevan lainsäädännön yhtenäisyyden säilyttämiseksi kuluttajasopimusten osalta. Rahoitusvälineet on kyseisen tuomioistuimen mukaan kuitenkin suljettu viimeksi mainitun säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle.

26 Vrchní soud v Olomouci (Olomoucin ylioikeus, Tšekki) pysytti 17.1.2017 antamallaan päätöksellä Krajský soud v Ostravěn päätöksen.

27 Tässä tilanteessa Petruchová teki ensiksi mainitusta päätöksestä oikeuskysymyksiin rajoittuvan valituksen ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen Nejvyšší soudiin (ylin tuomioistuin, Tšekki).

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että jos Petruchováa on pidettävä asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna kuluttajana, puitesopimuksen 30 lauseke, jossa todetaan Kyproksen tuomioistuinten yksinomainen toimivalta, on vailla oikeusvaikutusta.

29 Kyseinen tuomioistuin muistuttaa tältä osin, että kyseisen asetuksen 25 artiklan 4 kohdan mukaan oikeuspaikkasopimukset ovat vailla oikeusvaikutusta, jos ne ovat ristiriidassa mainitun asetuksen 19 artiklan säännösten kanssa. Viimeksi mainitun artiklan perusteella asetuksen II luvun 4 jakson, jossa säännellään toimivaltaa kuluttajasopimusta koskevissa asioissa, säännöksistä voidaan poiketa ainoastaan sopimuksella, joka tehdään riidan syntymisen jälkeen, sopimuksella, joka antaa kuluttajalle mahdollisuuden nostaa kanne muissa kuin tässä 4 jaksossa tarkoitetuissa tuomioistuimissa, tai

sopimuksella, jonka tekevät kuluttaja ja toinen sopimuspuoli, joista kummallakin on kotipaikka tai asuinpaikka sopimusta tehtäessä samassa jäsenvaltiossa, ja jossa annetaan toimivalta tuon jäsenvaltion tuomioistuimille.

30 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan puitesopimuksen 30 lauseke ei kuitenkaan täytä yhtäkään näistä edellytyksistä, koska ensinnäkin puitesopimus on tehty ennen riidan syntymistä, toiseksi toimivaltaisesta tuomioistuimesta tehty sopimus estää sen, että Petruchová voisi asetuksen N:o 1215/2012 18 artiklan 1 kohdan nojalla saattaa asian sen jäsenvaltion tuomioistuinten käsiteltäväksi, jossa hänen kotipaikkansa on, ja kolmanneksi menettelyn osapuolten kotipaikka oli puitesopimusta tehtäessä eri jäsenvaltioissa.

31 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä asiayhteydessä asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kuluttajan käsitettä ja sitä, voidaanko Petruchován kaltaisessa tilanteessa olevaa henkilöä pitää kuluttajana. Tältä osin kyseinen tuomioistuin katsoo, että tšekkiläiset alemman asteen tuomioistuimet ovat tulkinneet tätä käsitettä virheellisesti.

32 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä nimittäin ensinnäkin direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitettu yksityisasiakas ei välttämättä ole asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kuluttaja, koska nämä kaksi johdetun oikeuden säädöstä eroavat toisistaan ulottuvuutensa osalta ja koska ensin mainitussa säädöksessä tarkoitettu yksityisasiakas voi olla toisessa säädöksessä tarkoitettu ammatinharjoittaja tai elinkeinonharjoittaja.

33 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että vaikka lainvalintaa ja kansainvälisiä toimivaltasäännöksiä koskevan lainsäädännön yhtenäisyyden säilyttämisestä kuluttajasopimusten osalta on huolehdittava, asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohtaa ei pidä tulkita samalla tavalla kuin Rooma I -asetuksen 6 artiklan 1 kohtaa, koska näillä asetuksilla ei ole samaa kohdetta, kun ensin mainittu koskee menettelyä koskevia kysymyksiä ja toinen lainvalintakysymystä koskevaa problematiikkaa sovellettavan aineellisen oikeuden määrittämiseksi. Asetuksen N:o 1215/2012 II luvun 4 jakson säännöksiä sovelletaan siis rahoitus- ja sijoitusvälineitä koskeviin sopimuksiin, koska ainoastaan tietyt kuljetussopimukset jäävät kyseisen jakson soveltamisalan ulkopuolelle.

34 Tältä osin myös unionin tuomioistuimen 28.1.2015 antamasta tuomiosta Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37) ilmenee, että asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa ei rajoiteta kuluttajansuojaa rahoitus- ja sijoitusvälineiden alalla.

35 Kolmanneksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi kuluttajaksi luokittelemisen kannalta ei ole merkitystä sillä, että toteutetut liiketoimet koskevat suuria rahamääriä, että asianomaisella henkilöllä on erityinen tietämys ja asiantuntemus tai että kyseessä oleva sopimus on monitahoinen tai epätyypillinen tai siihen liittyy kyseisen henkilön kannalta riskejä, joista häntä on varoitettu.

36 Nejvyšší soud on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [asetuksen N:o 1215/2012] 17 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kuluttajana on pidettävä mainitun säännöksen mukaisesti myös sellaista, pääasiassa asianosaisena olevan henkilön kaltaista henkilöä, joka osallistuu kaupankäyntiin kansainvälisillä FOREX-valuuttamarkkinoilla itse aktiivisesti toteutetuilla toimeksiannoilla mutta kuitenkin sellaisen kolmannen osapuolen välityksellä, joka toimii elinkeinonharjoittajana?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään ennen kaikkea, onko asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että luonnollista henkilöä, joka arvopaperivälitysyhtiön kanssa tehdyn hinnanerosopimuksen kaltaisen sopimuksen nojalla toteuttaa liiketoimia FOREX-valuuttamarkkinoilla, voidaan pitää tässä säännöksessä tarkoitettuna kuluttajana, ja onko tämän luokittelun kannalta merkitystä sellaisilla tekijöillä kuin näiden sopimusten nojalla toteutettujen liiketoimien arvo, niiden tekemiseen liittyvän taloudellisten tappioiden riskin suuruus, kyseisen henkilön mahdollinen tietämys tai asiantuntemus rahoitusvälineiden alalla tai hänen aktiivinen toimintansa tällaisten liiketoimien yhteydessä sekä se, etteivät rahoitusvälineet kuulu Rooma I -asetuksen 6 artiklan soveltamisalaan tai että tämä henkilö on direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitettu yksityisasiakas.

38 Siltä osin kuin asetuksella N:o 1215/2012 kumotaan ja korvataan asetus N:o 44/2001, unionin tuomioistuimen viimeksi mainitun asetuksen säännöksistä esittämä tulkinta pätee myös asetuksen N:o 1215/2012 osalta, mikäli näiden molempien unionin oikeuden välineiden säännösten voidaan katsoa vastaavan toisiaan (tuomio 15.11.2018, Kuhn, C-308/17, EU:C:2018:911, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tämä koskee muun muassa asetuksen N:o 44/2001 15–17 artiklaa ja asetuksen N:o 1215/2012 17–19 artiklaa.

39 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohtaa sovelletaan tilanteessa, jossa kolme edellytystä on täyttynyt eli jossa ensinnäkin yksi sopimuspuoli on kuluttaja, joka toimii asiayhteydessä, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, toiseksi tällaisen kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä on tosiasiassa tehty sopimus ja kolmanneksi tällainen sopimus kuuluu johonkin mainitun 17 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa tarkoitetuista ryhmistä. Näiden kolmen edellytyksen on täytyttävä kumulatiivisesti, joten jos yksi niistä jää täyttymättä, toimivaltaa ei voida määrittää kuluttajien tekemiä sopimuksia koskevien sääntöjen mukaan (ks. vastaavasti tuomio 23.12.2015, Hobohm, C-297/14, EU:C:2015:844, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, unionin tuomioistuimelle käsiteltävässä asiassa esitetty kysymys koskee ensimmäistä näistä kolmesta edellytyksestä eli sitä, onko sopimuspuolella kuluttajan asema.

41 Tältä osin unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että asetuksen N:o 1215/2012 17 ja 18 artiklan mukaista kuluttajan käsitettä on tulkittava suppeasti ja perustana on käytettävä tämän henkilön asemaa määrätyssä sopimussuhteessa sopimuksen luonne ja tavoite huomioon ottaen eikä tämän henkilön subjektiivista tilannetta, koska henkilöä voidaan pitää tiettyjen toimien yhteydessä kuluttajana ja toisten toimien yhteydessä elinkeinonharjoittajana (ks. vastaavasti tuomio 25.1.2018, Schrems, C-498/16, EU:C:2018:37, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Unionin tuomioistuin on päätellyt tästä, että mainitun asetuksen erityisjärjestelmää, joka koskee kuluttajan suojaamista heikompana osapuolena, sovelletaan vain sopimuksiin, jotka eivät liity ammattiin tai elinkeinotoimintaan taikka niitä koskevaan tavoitteeseen ja jotka on tehty niistä riippumatta ja joiden ainoa tarkoitus on tyydyttää yksityishenkilön omia yksityiseen kulutukseen liittyviä tarpeita (tuomio 25.1.2018, Schrems, C-498/16, EU:C:2018:37, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

43 Tämä erityinen suojaaminen ei ole myöskään perusteltua sellaisia sopimuksia koskevissa tapauksissa, joiden tavoite liittyy ammatti- tai elinkeinotoimintaan, vaikka se toteutettaisiinkin vasta tulevaisuudessa, koska se, että toiminta toteutetaan tulevaisuudessa, ei muuta sitä, että se on ammatti- tai elinkeinotoimintaa (tuomio 14.2.2019, Milivojević, C-630/17, EU:C:2019:123, 89 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 1215/2012 17–19 artiklan erityistä toimivaltaa koskevia sääntöjä sovelletaan lähtökohtaisesti vain siinä tapauksessa, että sopimuspuolet ovat tehneet sopimuksen muuta tarkoitusta kuin kyseessä olevan tavaran tai palvelun ammattiin tai elinkeinotoimintaan liittyvää käyttöä varten (ks. vastaavasti tuomio 25.1.2018, Schrems, C-498/16, EU:C:2018:37, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 Näiden huomautusten valossa on tutkittava, voidaanko henkilöä, joka arvopaperivälitysyhtiön kanssa tehdyn hinnanerosopimuksen kaltaisen sopimuksen nojalla tekee liiketoimia FOREX-valuuttamarkkinoilla kyseisen yhtiön kautta, pitää asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna kuluttajana.

46 Tältä osin on todettava, ettei ennakkoratkaisupyynnöstä eikä unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmene millään tavoin, että kyseessä olevan puitesopimuksen tai hinnanerosopimuksen tekeminen kuuluisi Petruchován ammatti- tai elinkeinotoiminnan piiriin. Samoin Petruchová ilmoitti suullisessa käsittelyssä – ilman, että tätä olisi kiistetty –, että näiden sopimusten tekohetkellä hän oli yliopiston opiskelija ja työskenteli osa-aikaisesti. Hän on väittämänsä mukaan tehnyt mainitut sopimukset ammatti- ja elinkeinotoimintansa ulkopuolella.

47 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, unionin tuomioistuimelta tiedustellaan kuitenkin, voidaanko tämän tuomion 45 ja 46 kohdassa kuvatun kaltaisessa tilanteessa evätä luonnolliselta henkilöltä asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kuluttajan asema sellaisten tekijöiden perusteella kuin hinnanerosopimuksen kaltaisten sopimusten tekemiseen liittyvät riskit, liiketoimien arvo, tietämys tai asiantuntemus, jotka kyseisellä henkilöllä on rahoitusvälineiden alalla, tai hänen aktiivinen toimintansa FOREX-valuuttamarkkinoilla.

48 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että unionin tuomioistuin on jo katsonut, että asetuksen N:o 1215/2012 II luvun 4 jakson, jolla säännellään toimivaltaa kuluttajasopimusten osalta, säännöksiä sovelletaan kaikenlaisiin sopimustyyppeihin mainitun asetuksen 17 artiklan 3 kohdassa määriteltyä sopimustyyppiä eli kuljetussopimuksia, jotka eivät ole yhteishintaan tarjottavia kuljetus- ja majoituspalvelujen yhdistelmiä, lukuun ottamatta (ks. vastaavasti tuomio 2.5.2019, Pillar Securitisation, C-694/17, EU:C:2019:345, 42 kohta).

49 Tästä seuraa, että hinnanerosopimusten kaltaiset rahoitusvälineet kuuluvat asetuksen N:o 1215/2012 17–19 artiklan soveltamisalaan.

50 Toiseksi unionin tuomioistuin on myös täsmentänyt, että asetuksen N:o 1215/2012 II luvun saman 4 jakson säännösten soveltamista ei ole rajoitettu tiettyihin määriin (ks. vastaavasti tuomio 2.5.2019, Pillar Securitisation, C-694/17, EU:C:2019:345, 42 kohta).

51 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 51 kohdassa, on niin, että jos asetuksen N:o 1215/2012 17–19 artiklaa olisi tulkittava siten, etteivät ne ole sovellettavissa silloin, kun sijoitettavat varat ovat huomattavia, sijoittaja ei pystyisi sen vuoksi, että kyseisessä asetuksessa ei vahvisteta kynnysarvoa, jonka ylittyessä liiketoimen määrää pidetään huomattavana, ennakoimaan, saako hän näiden säännösten antamaa suojaa, mikä olisi vastoin mainitun asetuksen johdanto-osan 15 perustelukappaleessa ilmaistua unionin lainsäätäjän tahtoa, jonka mukaan tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden olisi oltava hyvä.

52 Asetuksella N:o 1215/2012 tavoitellaan oikeusvarmuutta vahvistamalla Euroopan unioniin sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojaa siten, että kantaja kykenee vaivattomasti yksilöimään sen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi hän voi saattaa asiansa, ja vastaaja kykenee kohtuullisesti ennakoimaan, missä tuomioistuimessa häntä vastaan voidaan nostaa kanne (ks. vastaavasti tuomio 4.10.2018, Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Edellä esitetystä ja erityisesti tämän tuomion 51 kohdasta seuraa, että sillä ennakkoratkaisupyynnössä esiin tuodulla seikalla, että hinnanerosopimuksen tekemiseen voi liittyä sijoittajan kannalta merkittäviä taloudellisten tappioiden riskejä, ei sellaisenaan ole merkitystä sijoittajan luokittelussa tämän asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi kuluttajaksi.

54 Kolmanneksi siltä osin, voiko se, että henkilöllä on tiedot ja asiantuntemus alalla, johon hänen tekemänsä sopimus kuuluu – kuten Petruchoválla pääasiassa hinnanerosopimuksen osalta – viedä häneltä asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kuluttajan aseman, on todettava, että jotta henkilölle voidaan tunnustaa tämä asema, riittää, että hän tekee sopimuksen sellaista tarkoitusta varten, joka ei liity hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa. Kyseisessä säännöksessä ei tältä osin aseteta lisäedellytyksiä.

55 Koska asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklassa tarkoitettu kuluttajan käsite määritellään suhteessa elinkeinonharjoittajan käsitteeseen, se on objektiivinen käsite eikä se riipu taidoista ja tiedoista, jotka kyseisellä henkilöllä on todellisuudessa (ks. vastaavasti tuomio 3.9.2015, Costea, C-110/14, EU:C:2015:538, 21 kohta ja tuomio 25.1.2018, Schrems, C-498/16, EU:C:2018:37, 39 kohta).

56 Tässä yhteydessä se, että katsottaisiin, että sopimuspuolen kuluttajan asema voi riippua siitä, millaisia taitoja ja tietoja tällä on tietyllä alalla, eikä siitä, onko hänen tekemänsä sopimuksen tarkoituksena tyydyttää hänen henkilökohtaisia tarpeitaan, merkitsisi kyseisen sopimuspuolen subjektiiviseen tilanteeseen viittaamista. Tämän tuomion 41 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, että henkilön asemaa kuluttajana koskevan tarkastelun perustana on käytettävä yksinomaan tämän henkilön asemaa määrätyssä sopimussuhteessa sopimuksen luonne ja tavoite huomioon ottaen.

57 Neljänneksi on täsmennettävä, että sellaisen henkilön, joka antaa toimeksiannon arvopaperivälitysyhtiön kautta ja joka siis tästä syystä pysyy vastuussa sijoitustensa tuotosta, aktiivinen toiminta FOREX-valuuttamarkkinoilla ei sinällään vaikuta kyseisen henkilön luokitteluun asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi kuluttajaksi.

58 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 53 kohdassa, asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa ei edellytetä, että kuluttaja toimii tietyllä tavalla sellaisen sopimuksen yhteydessä, joka on tehty sellaista käyttöä varten, joka ei liity hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa.

59 Näin ollen on niin, että vaikka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista, oliko Petruchován toiminta hänen FIBO:n kanssa solmimiensa sopimussuhteiden yhteydessä ammattiin tai elinkeinotoimintaan liittymätöntä ja niistä riippumatonta, ja tehdä tästä päätelmät siltä osin, onko hän kuluttajan asemassa, on täsmennettävä, että tässä luokittelussa sellaisia tekijöitä kuin hinnanerosopimuksen kaltaisten sopimusten nojalla tehtyjen liiketoimien arvo, tällaisten sopimusten tekemiseen liittyvän taloudellisten tappioiden riskin suuruus, Petruchován mahdollinen tietämys tai asiantuntemus rahoitusvälineiden alalla tai hänen aktiivinen toimintansa tällaisten liiketoimien yhteydessä ovat sinällään lähtökohtaisesti merkityksettömiä.

60 Henkilön luokittelemiseksi asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi kuluttajaksi on tämän täsmennyksen jälkeen vielä tutkittava, mikä merkitys on yhtäältä sillä, että rahoitusvälineet on jätetty Rooma I -asetuksen 6 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle, ja toisaalta sillä, että tämä henkilö on direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitettu yksityisasiakas.

61 Unionin lainsäätäjän kuluttajasopimusten alalla tavoittelemien päämäärien saavuttamisen sekä unionin oikeuden johdonmukaisuuden varmistamiseksi myös muihin unionin oikeuden säännöstöihin sisältyvä kuluttajan käsite voi osoittautua merkitykselliseksi (tuomio 25.1.2018, Schrems, C-498/16, EU:C:2018:37, 28 kohta).

62 Näin ollen on ensinnäkin huomattava, että vaikka kuluttajan käsite on määritelty Rooma I -asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa lähes samalla tavalla kuin asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa, kun ensin mainitussa säännöksessä säädetään, että sitä sovelletaan ”sopimukseen, jonka luonnollinen henkilö on sellaista tarkoitusta varten, jonka ei voida katsoa liittyvän hänen elinkeino- tai ammattitoimintaansa – –, tehnyt”, Rooma I -asetuksen 6 artiklan 4 kohdan d alakohdassa, luettuna sen johdanto-osan 28 ja 30 perustelukappaleen valossa, suljetaan kyseisen asetuksen 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa vahvistettujen kuluttajasopimuksiin sovellettavien sääntöjen ulkopuolelle ”oikeu[det] ja velvollisuu[det], jotka muodostavat rahoitusvälineen”. Kuten mainitun asetuksen johdanto-osan 30 perustelukappaleesta ilmenee, Rooma I -asetusta sovellettaessa rahoitusvälineitä ovat direktiivin 2004/39 4 artiklassa tarkoitetut rahoitusvälineet, joihin hinnanerosopimukset kuuluvat, kuten kyseisen direktiivin liitteessä I olevan C jakson 9 kohdassa säädetään.

63 Vaikka Rooma I -asetuksen johdanto-osan seitsemännestä perustelukappaleesta ilmenee, että tämän asetuksen aineellisen soveltamisalan ja säännösten tulisi olla johdonmukaisia asetukseen N:o 44/2001, jota asetus N:o 1215/2012 seurasi, nähden, tästä ei kuitenkaan seuraa, että asetuksen N:o 1215/2012 säännöksiä pitäisi tulkita Rooma I -asetuksen säännösten valossa. Unionin lainsäätäjän tavoittelema johdonmukaisuus ei saa missään tapauksessa johtaa siihen, että asetuksen N:o 1215/2012 säännöksille annetaan sen järjestelmälle ja tavoitteille vieras tulkinta (ks. vastaavasti tuomio 16.1.2014, Kainz, C-45/13, EU:C:2014:7, 20 kohta).

64 On todettava, että Rooma I -asetuksella ja asetuksella N:o 1215/2012 pyritään eri tavoitteisiin. Rooma I -asetusta sovelletaan sen 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan määrättäessä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia siviili- ja kauppaoikeuden alalla sovellettavan aineellisen oikeuden määrittämiseksi, kun taas asetuksen N:o 1215/2012 tarkoituksena on vahvistaa säännöt, joiden perusteella määritetään toimivaltainen tuomioistuin siviili- ja kauppaoikeudellisessa riita-asiassa, jossa on kyse muun muassa sopimuksesta, joka on tehty elinkeinonharjoittajan ja sellaisen henkilön välillä, joka tekee sopimuksen sellaista tarkoitusta varten, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, jolloin tarkoituksena on suojata kyseistä henkilöä tällaisessa tilanteessa (ks. vastaavasti tuomio 2.5.2019, Pillar Securitisation, C-694/17, EU:C:2019:345, 42 kohta).

65 Kuten tämän tuomion 48 ja 49 kohdassa on todettu, on niin, että koska hinnanerosopimusten kaltaiset rahoitusvälineet kuuluvat asetuksen N:o 1215/2012 17–19 artiklan soveltamisalaan, se, että kuluttajalta evätään menettelyllinen suoja vain sillä perusteella, ettei hänelle ole annettu tällaista suojaa lainvalinnan alalla, olisi vastoin tämän asetuksen tavoitteita.

66 Tästä seuraa, että rahoitusvälineiden sulkemisella Rooma I -asetuksen 6 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle ei ole vaikutusta henkilön luokittelemiseen asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi kuluttajaksi.

67 Toiseksi siltä osin kuin kyse on merkityksestä, joka tämän luokittelun kannalta on annettava sille, että tämä henkilö on direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitettu yksityisasiakas, on muistettava, että kyseisessä säännöksessä yksityisasiakkaalla tarkoitetaan ”asiakasta, joka ei ole ammattimainen asiakas”. Kyseisen 4 artiklan 1 kohdan 11 alakohdan mukaan ammattimaisella asiakkaalla tarkoitetaan ”asiakasta, joka vastaa liitteessä II esitettyjä tunnusmerkkejä”.

68 Direktiivin 2004/39 liitteessä II olevan I jakson mukaan ammattimaisiksi sijoittajiksi on katsottava kaikkien sijoituspalvelujen ja rahoitusvälineiden osalta ensiksikin yksiköt, joilla on oltava toimilupa tai joita on säänneltävä, jotta ne voivat toimia rahoitusmarkkinoilla, kuten luottolaitokset tai sijoituspalveluyritykset, toiseksi suuryritykset, jotka täyttävät kaksi kolmesta kokovaatimuksesta, joita ovat yhteensä 20 000 000 euron kokonaistase, 40 000 000 euron suuruinen nettoliikevaihto ja 2 000 000 euron suuruiset omat varat, kolmanneksi julkiset yhteisöt tai laitokset kuten kansalliset hallitukset, keskuspankit tai Maailmanpankki, ja neljänneksi muut yhteisösijoittajat. Johonkin näistä neljästä ryhmästä kuuluvat yhteisöt voivat kuitenkin pyytää tulla kohdelluiksi ei-ammattimaisina sijoittajina.

69 Direktiivin 2004/39 liitteessä II olevan II jakson mukaan muita kuin tämän direktiivin I jaksossa olevia asiakkaita voidaan niiden pyynnöstä käsitellä ammattimaisina sijoittajina. Jotta asiakasta, jolla ei voida olettaa olevan ammattimaisiin sijoittajiin verrattavissa olevaa markkinatietoa ja -kokemusta, voitaisiin kohdella ammattimaisena, on tehtävä riittävän laaja ennakkoarviointi. Ammattimaisen asiakkaan aseman myöntäminen edellyttää siten, että on varmistettu, että vähintään kaksi kolmesta perusteesta täyttyvät; näitä perusteita ovat ensiksi se, että asiakas on toteuttanut huomattavan suuria liiketoimia kyseisillä markkinoilla keskimäärin 10 kertaa neljännesvuodessa
viimeksi kuluneen neljän vuosineljänneksen aikana, toiseksi se, että hänen rahoitusvälinesalkkunsa arvo ylittää 500 000 euroa, tai kolmanneksi se, että asiakas on työskennellyt rahoitusalalla ammattimaisesti vähintään vuoden.

70 Tämän täsmennyksen jälkeen on todettava, että direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 10 alakohdassa tarkoitettu asiakas, riippumatta siitä, onko kyse ammattimaisesta asiakkaasta vai yksityisasiakkaasta, on ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan ”luonnollista tai oikeushenkilöä, jolle sijoituspalveluyritys tarjoaa sijoitus- ja/tai oheispalveluja”.

71 Toisin kuin kuluttaja, joka on, kuten asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdasta ilmenee, luonnollinen henkilö, direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitettu yksityisasiakas voi olla myös oikeushenkilö.

72 Erityisesti on niin, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 85 kohdassa, että yksityisasiakkaat voivat olla oikeushenkilöitä, jotka eivät täyttäneet kahta kolmesta vaatimuksesta, jotta niitä voitaisiin pitää ammattimaisina asiakkaina ja kohdella tällaisina direktiivin 2004/39 liitteessä II olevan II kohdan säännösten mukaisesti, tai oikeushenkilöitä, joita tosin pidetään ammattimaisina asiakkaina mutta jotka ovat pyytäneet tulla kohdelluiksi ei-ammattimaisina direktiivin 2004/39 liitteessä II olevan I jakson mukaisesti.

73 Tästä seuraa myös, että direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 10 ja 12 alakohdassa tarkoitetuksi yksityisasiakkaaksi luokittelun edellytyksenä ei ole se, että asianomainen henkilö ei ole harjoittanut kaupallista toimintaa, toisin kuin asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi kuluttajaksi luokittelun edellytyksenä.

74 Lisäksi näissä säännöksissä tarkoitetuilla kuluttajan luokittelulla ja yksityisasiakkaan luokittelulla on eri tavoitteet.

75 Kuten tämän tuomion 64 kohdasta ilmenee, ensimmäisellä näistä luokituksista annetaan suojaa määritettäessä toimivaltainen tuomioistuin siviili- ja kauppaoikeudellisessa riita-asiassa, kun taas toisella pyritään suojaamaan – kuten direktiivin 2004/39 liitteessä II olevan I jakson säännöksistä ilmenee – sijoittajaa erityisesti siltä osin kuin kyse on niiden tietojen laajuudesta, jotka sijoitusyhtiön on hänelle annettava.

76 Näin ollen on todettava, että vaikka ei voida sulkea pois sitä, että direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitettua yksityisasiakasta voidaan pitää asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna kuluttajana, jos kyseessä on luonnollinen henkilö, joka toimii kaiken kaupallisen toiminnan ulkopuolella, nämä kaksi käsitettä eivät ole päällekkäisiä, kun otetaan huomioon niiden ulottuvuuden erot ja säädösten, joissa niistä säädetään, tavoitteiden erot.

77 Tästä seuraa, että se, että henkilö on direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitettu yksityisasiakas, ei sinällään lähtökohtaisesti vaikuta hänen luokitteluunsa asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi kuluttajaksi.

78 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että luonnollista henkilöä, joka arvopaperivälitysyhtiön kanssa tehdyn hinnanerosopimuksen kaltaisen sopimuksen nojalla toteuttaa

liiketoimia FOREX-valuuttamarkkinoilla kyseisen yhtiön kautta, on pidettävä tässä säännöksessä tarkoitettuna kuluttajana, jos sopimus tehdään sellaista tarkoitusta varten, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava. Tällaista luokittelua varten yhtäältä sellaiset tekijät kuin hinnanerosopimusten kaltaisten sopimusten nojalla suoritettujen liiketoimien arvo, tällaisten sopimusten tekemiseen liittyvän taloudellisten tappioiden riskin suuruus, asianomaisen henkilön mahdollinen tietämys tai asiantuntemus rahoitusvälineiden alalla tai hänen aktiivinen toimintansa tällaisten liiketoimien yhteydessä ovat sinällään lähtökohtaisesti merkityksettömiä, eikä toisaalta sillä, etteivät rahoitusvälineet kuulu Rooma I -asetuksen 6 artiklan soveltamisalaan tai että tämä henkilö on direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitettu yksityisasiakas, sinällään lähtökohtaisesti ole vaikutusta.

Oikeudenkäyntikulut

79 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 17 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että luonnollista henkilöä, joka arvopaperivälitysyhtiön kanssa tehdyn hinnanerosopimuksen kaltaisen sopimuksen nojalla toteuttaa liiketoimia kansainvälisillä FOREX-valuuttamarkkinoilla (Foreign Exchange) kyseisen yhtiön kautta, on pidettävä tässä säännöksessä tarkoitettuna kuluttajana, jos sopimus tehdään sellaista tarkoitusta varten, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava. Tällaista luokittelua varten yhtäältä sellaiset tekijät kuin hinnanerosopimusten kaltaisten sopimusten nojalla suoritettujen liiketoimien arvo, tällaisten sopimusten tekemiseen liittyvän taloudellisten tappioiden riskin suuruus, asianomaisen henkilön mahdollinen tietämys tai asiantuntemus rahoitusvälineiden alalla tai hänen aktiivinen toimintansa tällaisten liiketoimien yhteydessä ovat sinällään lähtökohtaisesti merkityksettömiä, eikä toisaalta sillä, etteivät rahoitusvälineet kuulu sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) 6 artiklan soveltamisalaan tai että tämä henkilö on rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY 4 artiklan 1 kohdan 12 alakohdassa tarkoitettu yksityisasiakas, sinällään lähtökohtaisesti ole vaikutusta.

Allekirjoitukset